

NOTE (FLF-sekr.)

*Nedenstående henvendelse modtaget på mail
omdeles efter ønske fra Forening af Gamle Danske Husdyrracer,
ved Lilli Jensen, bestyrelsesmedlem*

GRU's nye arbejdsplan tilsidesætter international evaluering !

“Arbejdsplan 2005 for Udvalget til bevarelse af genressourcer hos danske husdyr” har nu omsider set dagens lys. Som man måtte frygte det med den sammensætning, som det nye GRU fik, og med de signaler som udvalget udsendte i sit første leveår, har planen fået en sådan karakter, at dersom den ansvarlige minister ikke griber ind, må man se i øjnene, at bevaringssagen fortsat vil være præget af det kaos og de stridigheder, som er ved at føre til de reelle besætningers undergang.

Med hensyn til rekommandationerne fra den internationale evalueringskommission, som Fødevareministeriet selv nedsatte, negligerer GRU's nye arbejdsplan fuldstændig kommissionens hovedbudskab om, at ophøre med de statslige **tilbagekrydsnings- og rekonstruktionsprogrammer** (IEC-rapporten - maj 2002 s. 5). GRU nævner ganskevist, at *det skal være slut med rekonstruktioner*. Men dette desværre kun i begrebets bredeste forstand, nemlig sammenkrydsninger alene baseret på fuldstændig irrelevante racer, og ikke i IEC's forstand, hvor *tilbagekrydsninger* med tyresæd fra den eftertragtellesværdige race anvendt på et fremmed hunligt udgangsmateriale også henregnes til kategorien *rekonstruktioner*.

Når *tilbagekrydsningerne* i IEC-rapporten iøvrigt benævnes som *rekonstruktioner*, skyldes det muligvis den kendsgerning, at Fødevareministeriet selv i år 2000, hvor det blev afsløret, at man anvendte hollandsk kvæg i det statslige bevaringsprogram for den jyske race, pludselig fik travlt med at karakterisere dette arbejde som en rekonstruktion. Så mente man nemlig ikke i ministeriet, at det gjorde noget, at man benyttede sig af fremmed blod (dagbladet Politiken d. 11. 2. 2000, samt div. ministerielle notater).

Der er altså intet i GRUs arbejdsplan for 2005, som tager sigte på at udfase rekonstruktionerne i det statslige bevaringsprogram, sådan som IEC foreskriver det, **ligesom man ej heller imødekommer en række avleres og avlsorganisationers ønske om at etablere et *kodningssystem* i det centrale kvægbrugsregister - *CHR-registeret* - så det i det mindste bliver overskueligt for avlerne, hvorvidt dyr er renavlede alene på basis af materiale fra founderbesætninger eller ej**. Tværtimod er revl og krat uspecificeret taget med i oversigterne over bestandsstørrelserne

(arbejdsplanens skema s. 13). F.eks. figurerer de 3 besætninger af Sortbroget Jysk Malke race (founderbesætningerne) sammen med alle de tilbagekrydsninger, som IEC har ønsket udfaset, så det samlede antal avlere kommer op på hele 49, ligesom antallet af renavlede founderdyr ikke er skilt ud fra den samlede bestand på ialt 121 hunde! Når GRU derfor i arbejdsplanen påstår, at antallet af avlere viser en positiv udvikling, er det en af de udmeldinger, man skal tage med et absolut forbehold, for nu at sige det pænt!

Arbejdsplanens udsagn vedr. Jysk Kvæg om, at dyrene skal være godkendt af GRU som stamdyr eller være efterkommere af stamdyr, er absolut heller ingen garanti for dyrenes autensitet. Det gamle GRU godkendte nemlig glat væk dyr af fremmed æt som "jyske", og nye GRU bygger uanfægtet af kritikken videre på dette materiale. En kendsgerning er det også, at de "jyske" tyre, som GRU udbyder frossen sæd fra til avlerne, ligeledes er et produkt af det gamle GRU's fortrængningskrydsnings - rekonstruktionsprogram, hvilket man overhovedet ikke nævner. Man laver altså fortrængningskrydsninger med udgangspunkt i andre fortrængningskrydsninger!

Med den klare vrangvilje som GRU's arbejdsplan 2005 afspejler over for IEC-rapportens rekommandationer, sættes de danske bevaringsavlere, som agter at følge den internationale evaluering (den bevaringspraksis man bygger på mange andre steder i verden) i en fuldstændig absurd og helt uacceptabel situation.

I arbejdsplan 2005 nævnes muligheden af, at Udvalget i takt med et mere dækkende trusselsbillede kunne anlægge en differentieret strategi overfor de forskellige racer, alt efter bestandenes størrelse og truslens omfang. Imidlertid tilføjer man, at der for indeværende ikke er grundlag for en differentiering. **I GDH kan vi kun konstatere, at de mange tilbagekrydsninger eller rekonstruktioner, hvad man så end kalder dem, er ved at æde den beskedne støttepulje op, så bevaringsarbejdet for det mest autentiske materiale dermed undergraves.**

Udvalget pointerer, at man har tilstræbt at finde løsninger, som opretholder den størst mulige andel af racens gener samtidig med, at racens egenart bibeholdes. I den forbindelse nævner man ganske rigtigt, at dette er en part af den forpligtelse, som Danmark har i forhold til Biodiversitetskonventionen. Endvidere nævnes det, at renavl sikrer mod "forurening" af gener fra andre racer, hvilket dermed sikrer racens egenart. Man erkender altså såvel forpligtelse i forhold til internationale konventioner samt viden om den optimale bevaringsmetode: - Renavl!

Herefter indledes imidlertid, hvad man dårligt kan betegne som andet end en skræmmekampagne imod håndhævelse af renavlsprincippet inden for små, truede populationer. Følgende fremhæves nemlig: "I små populationer vil renavl dog

samtidig medføre, at væsentlige andele af de gener, som fandtes i populationen, vil mistes som følge af genetisk drift." Endvidere fremgår det: "Ved at inddrage ikke 100 pct. renavlede dyr i avlsarbejdet kan den genetiske base udvides, og populationsstørrelsen øges". Endelig påstår Udvalget: "Dette vil på sigt være med til at bevare en større andel af den oprindelige genpulje, end der vil kunne opnås ved renavl."

Nu forholder det sig sådan, at der efterhånden i vore nabolande er ganske mange eksempler på, at man har reddet racer, som er mindst lige så truede, som de danske, blot ved renavl. Man kan derfor med god grund spørge, hvorfor skulle det samme ikke kunne lade sig praktisere i Danmark med en fornuftig avlsstrategi? En lang række udenlandske forskere pointerer, at blot beskeden indkrydsning nedbryder racernes genetiske integritet, og at faren for genetisk drift kan nedbringes væsentligt ved opformering af bestandene. Herunder brug at et øget antal aktive handyr samt supplerer med kryoteknik - nedfrosset genetisk materiale. Iøvrigt er det bemærkelsesværdigt, at det nye udvalg sidste år afviste et avlerønske om at arrangere en videnskabelig konference, hvor de danske og udenlandske videnskabsmænd samt avlerne kunne diskutere de bevaringstekniske spørgsmål, som åbenbart gør sig gældende.

Det er svært at frigøre sig fra den tanke, at GRU's skræmmekampagne imod renavl dybest set er af mindre faglig karakter, og slet og ret skyldes det faktum, at det statslige husdyrbevaringseventyr i mange millioner kroners klassen, der som nævnt er baseret på en tilbagekrydsningsstrategi, styrter i grus, dersom det ikke lykkes det nye udvalg at finde en eller anden undskyldning for at få legaliseret tilstedeværelsen af en vis andel fremmed blod, så en betydelig del af dets materiale ikke skal kasseres.

Med en tilstrækkelig forståelse og imødekommenhed fra Staten, kunne de fleste gamle rene nationale racer forlængst have været opformeret til overlevelsedygtige bestande. Når GRU nu overhovedet fremdrager problematikken vedr. små og truede populationer, så er det netop et udtryk for, at den statslige bevaringsstrategi med hensyn til økonomisk støtte har været fuldstændig underdimensioneret i forhold til opgavens omfang. I GDH, som i år har 20 års jubilæum, føler vi ihvertfald, at vi igennem disse mange år helt har talt for døve øren i det ansvarlige ministerium med hensyn til såvel fyldestgørende støtte som etablering af en fagligt set tilfredsstillende bevaringsstrategi.

Nu overvejes det åbenbart helt eller delvis at udfase de statslige dyretilskud, som GDH i sin tid stod bag indførelsen af. Spørgsmålet er, hvad vi overhovedet skal med et statsligt genressourceudvalg, der ikke er istand til at finde konstruktive

løsninger vedrørende de avlsspørgsmål, der er årsag til konflikterne, samt ikke kan skaffe de nødvendige midler til sagen?

Afslutningsvis skal vi som kontrast til GRU's arbejdsplan 2005 bringe følgende udpluk fra den internationale evalueringsrapport, som forhåbentlig kan få blandt andet Danmarks politiske beslutningstagere til at spærre øjenene op for, hvad der i virkeligheden fortsat uantastet har fået lov til at ske.

(IEC-rapporten s. 5 stk. 2.0 Resumé) Som svagheder ved det statslige bevaringsarbejde i Danmark nævner IEC bl.a. indførelsen af *rekonstruktions- og tilbagekrydsningsprogrammer* generelt, samt at økonomiske ressourcer ikke finder hensigtsmæssig anvendelse i henseende til bevaringsprogrammerne.

Hertil **(IEC-rapporten s. 9 stk. 3.2 GRU's strategi i forhold til avlsplaner)** "IEC savner en klar skelnen mellem, hvad der faktisk er *bevaring*, og hvad der er *rekonstruktion*. IEC savner også en forklaring på, hvorfor GRU, som et statsligt organ skulle involvere sig både praktisk og for visse racer også økonomisk i rekonstruktionsarbejde, som det er tilfældet med f.eks. Jysk Kvæg. Det er afgjort IEC's opfattelse, at GRU som et statsligt organ burde hellige sig bevaring og ikke rekonstruktion. Rekonstruktion hører ikke hjemme i genbevarelse, men kan finde anvendelse af kulturelle eller historiske årsager på museer osv. Rekonstruktion er fuldstændig irrelevant, så længe der eksisterer relevante populationer."

Endvidere **(IEC-rapporten s. 16 stk. 4.1.3 Jysk Kvæg)** Racen Jysk Kvæg består aktuelt af to grupper, nemlig én, der er efterkommere efter senere krydsninger med hollandsk kvæg (især tyren Nimbus), og én der er relativt fri for introgression. **Den første gruppe kan ikke klassificeres som en ægte dansk race**; den er en *rekonstruktion* baseret hovedsagelig på hollandsk avl, men blev accepteret som del af bevaringsprogrammet. **Den anden gruppe er sandsynligvis en gammel dansk race** med ringe introgression." - Under anbefalinger samme afsnit: -"Udeluk "rekonstrueret" **Jysk Kvæg** fra programmet og evaluer relevansen af de resterende avlsdyr på basis af en udelukkelse af hollandsk introgression."